

Pesten, szívében, szellemében és fundamentumában magyar Univerzumot.

Erre pedig pénz kellett. Ezért vetette le a gárdisták aranypaszományos frakkját, ezért hagyta ott a szép, finom élet illatát, a Graben darázsdereku, kedves delnőit és ezért húzódott le vámszedőnek a halszagu dereglyések közé... vagyont gyűjteni.

Igazi, nemesveretű, lobogószívű hazafi volt, lángoló, izig-vérig magyar, ismeretlen hérosza a magyar kultúrának, akinek lelkesedését nem olthatta nyári zápor, nem halványithatta őszi köd, ott a pesti révnél, a nyirkos fabódéban, a dereglyések sátrai között.

Dolgozott, izzadt, verejtékezett, koplalt és fázott, hogy a révpénzekből a magyar egyetem sziklakocka-fundamentumát előteremthesse. Italos ember volt, de egyik napról a másikra már bort nem ivott, szerette a pipafüstöt, de remekbe metszett dalmát csibukját lutrira tette s a befolyt jövedelmet félrerakta, az ételek gourmandja volt, de már csak olcsó hal és vaci rozscipó került asztalára, került a Hatvani-utca viaszcsilláros fogadóit, ahol régi barátai minétet lejtettek a rizsporos, ózkdvű, farsangoló dámákkal. Ő csak a pénzt gyűjtötte, lihegő, mániákus gonddal — a nagy célra.

Es gyűltek a garasok...

Mikor meghalt, tulipános ládájában hét-ezer aranytallért találtak és a végrendeletét, melynek értelmében „Pesth királyi város kötelezzetik a Személyem által hites tanúságtevők kezével alá jegyeztetett eme rendelkezésem szerént az 7000 szóban Hét J... orintot tovább növelni, hogy a

feljebb említésbe vett Fő Iskola eme fundamentom által Isten nevében tető alá hozathassék és a Szent Magyar Haza érdemére működhessék. (Kalatai János „Nevezetesebb Honi Dolgok Gyűjteménye“ Pozsony 1810. című könyvéből.)

Ezerhétszázkilencven nyarán temették el ide a vizivárosi temetőbe. Sirja fölött a tollforgató nemesur, *Cserey* Farkas kancelláriai referendárius könnyezte szavakba a bucsuztató tirádáit.

Friss színek, régi nevek és korhadt kereszték.

Terebélyespalástu tölgyek, félig kiszáradt diófák és gesztenyetörzsek alatt emberöltőkön át lerétegződött, összefüledt és feketére izzaposodott avar borítja a temető legrégibb parcelláit. Csak itt-ott bukkan elő a földből egy-egy csonka sírkő.

Esteledik.

A fák közé barna fátylakat lenget a homály, erős, átható illattal léleklizik a föld s az odvas sírok fölött megindul az — élet. Nesztelenül suhanó denevérek cikáznak, a fatörzsekről halálfejú lepkék csapódnak elő s az enyészet iszonyu hatalmát érzi a vándor, mikor megpillantja a nedvesbőrű kigyókat, a csusasztestű férgeket, amelyek itt gyönyörködnek és itt lubickolnak az élet örömeiben, a pusztulás illatát lehelő sírovdakban.

Távolabb, a szabadabb, világosabb térségeken még kiolvashatók a régi Buda nagyjainak nevei s épen megmaradt egy-két márványobeliszk, primitíven faragott relief, dolomitkőbe vésett galamb s a meg-

szített Krisztus dombormívű szobra. Virágzó hírsfa alatt régi budai polgár feleségét siratja száztizenöt esztendő óta egy rókavörös márványba vésett angyal. Ó, milyen hü, milyen kedves és áldandó életű asszony lehetett, milyen gyönyörűsége férjeurának, ha az itthagott férfit e szomorúságtól remegő szavakkal örködött emléke fölött: *Itt nyugszik Balasi L...né Katalin 1767—1803. Időtelen az én szomorkodásom, fájdalom határa a magas égben vagon, mert akit veszték, nem pótolandja sem időnek, sem térnek hatalmassága.*

Emitt nyugszik Török Zsigmond várkapitány; hier ruhet herr Karl Wiesel kais. jäger, amott reves, tört oszlop jelzi, hogy ott Gautier Helénának, a francia forradalom forró napjaiban Budára került párisi színésznőnek, a Theatre Français egykori tagjának hamvai nyugsznak. Véggképpen elhagyott, vad, buja növényzet összegabalyodott lombsátrában a „fel-támadásra várva“ forgatja a tulvilág nap-tárát és mosolyog fel az élőkre Szomor Dani, a Kelemen-féle első budai színtársulat komikusa... Egy letűnt kis világ társadalma temetkezett ide. Kürtőkalapos, vörös frakkot viselő deli arszlánok, diadém, tornyoskontyu dámák, akik valaha itt típetek a tabáni és rácvárosi ódon síkátorok kövein és örültek és szerettek, gyűlölködtek és idenémultak örökre e kemény, sulyos földombocskák alá.

Ó, be messze van már mögöttük az élet! ... De körülöttük szellő se leng, fűszál se rezzen... Csönd van és béke.

Mados György.